

”Traffic” – om filmen och verkligheten

Filmen *Traffic* är baserad på en engelsk TV-serie som gick i slutet på 1980-talet. TV-serien bestod av sex delar som behandlade produktion och langning av heroin, allt från odling av vallmo i Pakistan till distributionsnät i Tyskland och Storbritannien. Flera av karaktärerna i filmen *Traffic* är så gott som identiska med TV-seriens; den brittiska drogtsaren har också en missbrukande dotter, den tyska langarens hustru tar hand om sin mans affärer eftersom han själv sitter i fängelse osv. Jag anser att TV-serien var bättre än filmen. Den var också så lång att både storyn och karaktärerna i den kunde få en djupare analys.

Filmen, som har visats över hela världen under det senaste året, är ett exempel på en kommersiell produkt i *Hollywood-stil*, som dock i jämförelse med andra amerikanska filmer har ett nytt fokus, eftersom den tar upp komplexa och frustrerande aspekter på *the drug war*, kriget mot narkotikan.

I filmen görs ett gott försök att på ett objektivt och balanserat sätt behandla olika centrala faktorer, såsom fattigdomen och den utbredda korruptionen i Mexico och den stora efterfrågan på narkotika också bland ungdomar från socialklass I i USA (såsom drogtsarens egen dotter, som helt korrekt nämner att hon har lättare att komma över narkotika än alkohol). Trots detta vill jag lägga fram några

observationer som, enligt min mening, inte bara försvagar filmens värde utan också visar hur USA ser på problemet. T.ex. i konsekvens med den amerikanska regeringens officiella syn är smugglarna och de stora distributörerna av narkotika i USA *latinos*, dvs. mexikanare, antingen i första eller andra släktled. (Exempel på detta är Carlos Ayala, langaren som sitter i fängelse och Eduardo, organisationens förrädare som vittnar i en rättegång). Det förefaller mycket märkvärdigt att ingen *anglos* ingår i gruppen *bad guys* dvs. ”de onda”, utom – förstås – då det handlar om *negros* som säljer droger på gatorna.

Vidare fäste jag mig vid hur överkligt narkotikatsarens karaktär framställdes (en domare, som når hans position, och som förefaller att inte veta ett dugg om vad som händer i det egna landet eller om landets relation till Mexico). En annan otrolig aspekt av filmen är avslutningen med den goda polisen som följer med en baseballmatch på en väl upplyst spelplan – upplyst tack vare ett generöst understöd från den amerikanska myndighet som övervakar narkotikasituationen (U.S Drug Enforcement Administration). Filmens sense morale är att mexikanska barn inte mera kommer att bli langare, eftersom de nu fått möjlighet att spela baseball på kvällarna. Kanske är det min cynism som inte tillåter mig att

tro på ett så optimistiskt slut? Även slutet på filmen på den amerikanska sidan av gränsen överraskade mig; den goda narkotikatsaren avgår från sin post när han inser hur fruktlöst och absurt det är att angripa drogproblematiken som om det vore ett krig.

Filmer som denna kan vara mycket goda utgångspunkter för djupare analyser av frågan; jag hoppas att sådana skulle göras både inom den amerikanska och den mexikanska regeringen, liksom inom andra internationella organisationer som ansvarar för utformningen av narkotikapolitiken. Vi på den mexikanska sidan måste erkänna hur svaga våra institutioner är, att korruptionen finns överallt, att fattigdomen bland landsortsbefolkningen är utbredd och att deras huvudsakliga försörjningsalternativ är att emigrera till USA eller odla narkotika. USA å sin sida kunde uppmärksamma sina medborgares omätliga aptit och efterfrågan på narkotika, de enorma politiska och ekonomiska vinsterna som erhålls genom att man exporterar detta narkotikakrig och att regeringen tagit ledningen i ett slags moralistiskt korståg, trots att det strider t.o.m. mot vetenskapliga fakta och övertygelser inom många grupper också inom det egna landet.

Det är nödvändigt att utvärdera vad detta krig mot narkotikan kostar i relation till de hypotetiska fördelar det ger. Förenta Nationerna, liksom andra multinationella organisationer och, förstås, USA:s regering, vägrar kategoriskt att låta genomföra en evaluering.

I de latinamerikanska länderna gör den illegala status som dessa preparat har att priserna på narkotikamarknaden är låga och tillgängligheten är hög för nästan vem som helst: avsaknaden av någon som helst kvalitetskontroll av preparaten utgör en tilläggsrisk för konsumenternas hälsa. I våra samhällen när detta krig korruption och våld, vilket resulterar i att samhällets institutioner ytterligare försvagas. Långtidsarbetslöshet, fattigdom och orättvisor utgör tilläggsrisker för dessa samhällen.

Oberoende av hur mycket som sägs i den

offentliga debatten om en balanserad strategi och oberoende av vilka löften som ges om tillräckliga resurser och aktioner både för att kontrollera utbud och efterfrågan (förebyggande, behandling och skadereduktion) kvarstår att den amerikanska hemisfären präglas av att de största summorna viks för att föra detta krig, med en ökad kriminalisering av bruk och missbruk av narkotika. Trots att ”medikaliseringen” av droger i de europeiska samhällena ofta mött mycket kritik från samhällsvetenskapligt håll hoppas många av oss här på den andra sidan av Atlanten att åtminstone ett folkhälsoperspektiv skulle vinna mark, så att man kunde undvika det ökade förtrycket av drogbrukarna.

Vi måste också fråga oss själva vem som gynnas av denna politik och detta krig. Det är inte enbart narkotikaproducenter och langare; många lokala och internationella instanser överlever tack vare denna politik; många poliser och militärer ökar sina inkomster tack vare korruption; många fattiga *campesinos* kan överleva tack vare den illegala grödan; många helikoptrar och mycket vapen säljs av USA; fångvårdsbusinessen i landet är en succés, som kontrollerar och förtrycker minoriteter; och det internationella finanssystemet gör också stora pengar på detta krig. Kriget mot narkotikan är också en god ursäkt att blanda sig i och kontrollera andra länder, särskilt efter att kommunismen fallit.

För att återgå till relationen Mexiko – USA som presenteras i filmen *Traffic*; det är nödvändigt att ta i betraktande även andra viktiga frågor som är inbäddade i den bilaterala narkotikakampen: det extrema ekonomiska beroendeförhållandet som Mexiko står i till sin förmögna granne, de hundratusentals illegala mexikanska emigranterna som korsat gränsen till USA, med risk för sina liv, för att hitta ett sätt att tjäna sitt levebröd. Det finns mer än 18 miljoner mexikanare i USA. Många av dem bor där illegalt och detta är en känslig fråga på den bilaterala agendan.

Samma skenhelighet som syns i migrationsfrågan kan observeras i narkotikafrågan. USA avvisar immigranterna, vilket leder till att hundratals årligen dödas av gränsbevakarna. Samtidigt behöver USA billig arbetskraft för att utföra de arbeten som nordamerikaner – också de allra fattigaste av dem – vägrar göra. Det här möjliggör för t.ex. jordbrukarna vid stora farmer, förpackningsfirmor, restauranger och hotell att anställa dem mot ytterst låg lön. Vad skulle hända om de alla var legala immigranter? Arbetsgivarna skulle vara tvungna att ge dem skäliga löner och förmåner, vilket skulle minska deras vinst.

USA anser att det är dess moraliska mission att attackera dem som producerar och förser de amerikanska ungdomarna med narkotika; de preventiva åtgärderna följer ett enkelt recept såsom slogans i stil med ”säg bara nej” eller ”tala med dina barn”. Men är inte USA redan en av världens största producenter av marijuana? Och hur kommer det sig att fastän USA, enligt uttalanden av president Bill Clinton, representerar endast 5 % av världens befolkning, konsumerar landet mer än 55 % av alla illegala droger?

I Mexico är regeringen kränkt över den årliga utvärdering som den amerikanska kongressen utför, där andra länders insatser för att minska utbudet av narkotika bedöms. Denna

årliga evaluering är ett ständigt hot. Ett land som inte lever upp till förväntningarna kan förlora det finansiella stöd USA annars förser dem med. Den mexikanska regeringen är också sårad över den dåliga behandling som landets medborgare utsätts för, då de försöker ta sig över gränsen till USA, liksom över den diskriminering och det kränkande av mexikanska medborgares mänskliga rättigheter som förekommer. Mest skäms man dock för att dessa familjer är villiga att genomlida denna dåliga behandling, för att de sist och slutligen skall kunna arbeta ”på andra sidan” och därmed erhålla sådana ekonomiska fördelar och möjligheter som deras eget land inte kan erbjuda.

Förbud, militarisering och kriminalisering har inte visat sig vara de mest adekvata sätten att kontrollera mänsklig aptit och mänskligt beteende, inte ens de mer avvikande. Det är dags att sluta vara arrogant och hitta andra, mindre kostsamma och mer humana lösningar.

Översättning: Matilda Wrede-Jäntti

An English version of this text is available at NAT:s web-site,
<http://www.stakes.fi/nat/>